

THE PLOTS AGAINST HITLER

In 1933, Adolf Hitler became chancellor of Germany. A year later, all political parties but the Nazis had been outlawed, freedom of the press was but a memory, and Hitler's dominance seemed complete. Yet over the next few years, an unlikely clutch of conspirators emerged — soldiers, schoolteachers, politicians, diplomats, theologians, even a carpenter — who would try repeatedly to end the Führer's genocidal reign. This dramatic book tells the full story of those noble, ingenious, and doomed efforts. This is history at its most suspenseful, as we witness secret midnight meetings, crises of conscience, fierce debates among old friends about whether and how to dismantle Nazism, and the various plots themselves being devised and executed.

DANNY
ORBACH

แปลและเรียบเรียง
โดย
อิตาเลอ

ปก. ทิพย์ชาติ
บุษะภักดิ์
แปล

เรื่องราวสุดระทึก
ปฏิบัติการลอบฆ่า 'ท่านผู้นำ'
ที่พวกนาซีเคยสาบานว่าจะจงรักภักดี!

GYPSY

นักสำรวจบนหน้ากระดาษ
ผู้แสวงหาความรู้และภูมิปัญญามาบรรณาการนักอ่าน

G Y P Z Y

แผนลอบสังหารฮิตเลอร์

THE PLOTS AGAINST HITLER

แดนนี ออร์บัค เขียน
ภก. กิตติชาติ บุญยะภักดิ์ แปล

GYPZY

แผนลอบสังหารฮิตเลอร์

THE PLOTS AGAINST HITLER

แดนนี่ ออร์บัค: เขียน

ภก. กิตติชาติ บุญยะภักดิ์: แปล

ราคา 485 บาท

All rights reserved.

THE PLOTS AGAINST HITLER by DANNY ORBACH

Copyright: © 2016 BY DANNY ORBACH

Thai translation right © 2020 by Gypsy Publishing Co., Ltd.

© ข้อความและรูปภาพในหนังสือเล่มนี้ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558 การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ยกเว้นเพื่อการอ้างอิง การวิจารณ์ และประชาสัมพันธ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ออร์บัค, แดนนี่.

แผนลอบสังหารฮิตเลอร์ = The plots against Hitler.-- กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุ๊ป, 2563.

596 หน้า.

1. ฮิตเลอร์, ออดอล์ฟ, ค.ศ. 1889-1945.

I. กิตติชาติ บุญยะภักดิ์, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

923.143

ISBN 978-616-301-709-3

บรรณาธิการอำนวยการ	: คราวุธ กล้วย
บรรณาธิการบริหาร	: สุรัชย์ พิงชัยภูมิ
ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร	: วาสนา ชูรัตน์
บรรณาธิการเล่ม	: สินีนาถ เศรษฐพิศาล
กองบรรณาธิการ	: คณิดา สุดราม พรหมนิภา ครุโสภา
หัวหน้าฝ่ายพิสูจน์อักษร	: สวกัทธ เพ็ชรรัตน์
ฝ่ายพิสูจน์อักษร	: วณิชพร เขียวขลุ่ย สุธาร์ตน์ วรรณถาวร
พิสูจน์อักษร	: กันดา
นักศึกษาฝึกงาน	: ประภัสสร สุโคตร ชนิสรา ทองข้า คิยานนท์ หัตตะมา
ปก	: Wrong design
รูปเล่ม	: ประเสริฐศักดิ์ ประดิษฐ์เกษร
ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด	: นุชนันท์ ทักษิณามบัณฑิต
ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	: ชิตพล จันสด
ผู้จัดการทั่วไป	: เวชพงษ์ รัตนมาลี
จัดพิมพ์โดย	: บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด เลขที่ 37/145 รามคำแหง 98 แขวง/เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0 2728 0939 โทรสาร. 0 2728 0939 ต่อ 108
พิมพ์ที่	: บริษัท วิชั่น พรินท์ส จำกัด โทร. 0 2147 3175-6
จัดจำหน่ายโดย	: บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด โทร. 0 2728 0939 www.gypsygroup.net www.facebook.com/gypsygroup.co.thd LINE ID: @gypzy

สนใจสั่งซื้อหนังสือจำนวนมากเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา สำนักพิมพ์ลดราคาพิเศษ ติดต่อ โทร. 0 2728 0939

คำนำสำนักพิมพ์

นับจากเหตุการณ์ลอบสังหารผู้นำนาซีที่รั้งหมาป่าในวันที่ 20 กรกฎาคม 1944 จนกระทั่งทุกวันนี้ก็เป็นเวลาล่วงเลยมานานก่อนศตวรรษ ทว่ายังมีงานวิเคราะห์ ตั้งคำถาม ในปมประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับขบวนการต่อต้านนาซีเยอรมันจากเหล่านักประวัติศาสตร์ออกมาอย่างต่อเนื่อง แผนลอบสังหารฮิตเลอร์ หรือ The Plots Against Hitler (2016) เล่มนี้นั้นแม้เนื้อหาที่เขียนถึงจะเป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาและสนใจงานเกี่ยวกับขบวนการต่อต้านหลายๆ ท่านอาจจะรู้มาบ้างแล้ว เนื่องจากเหตุการณ์และตัวละครต่างๆ ล้วนถูกกล่าวถึงอยู่เสมอในหนังสือ บทความ สารคดี หรือแม้กระทั่งในภาพยนตร์ แต่ทว่าผู้เขียนได้ทำให้หนังสือเล่มนี้กลายเป็นหนังสือเล่มล่าสุดที่วิเคราะห์ประเด็นแนวคิดของฝ่ายต่อต้านแตกต่างออกไปจากงานเขียนที่ผ่านมา

แดนนี ออร์บัค ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้เป็นชาวอิสราเอล เคยมีประสบการณ์ทำงานในหน่วยข่าวกรอง (Israeli Intelligence Community) หลังจบปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเทลอาวีฟ (Tel Aviv University) สาขาประวัติศาสตร์ตะวันตกและเอเชียตะวันออก เขาได้ศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยโตเกียว ปัจจุบันกำลังศึกษาปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และเป็นนักวิชาการอาวุโสด้านประวัติศาสตร์และการศึกษาเอเชียที่มหาวิทยาลัยฮีบรูแห่งเยรูซาเลม

ในฐานะนักประวัติศาสตร์ ออร์บัคมีบทความทางวิชาการที่ให้ความสำคัญและเน้นประเด็นการต่อต้านรัฐ การลอบสังหารทางการเมืองทั้งในเยอรมัน ญี่ปุ่น จีน อิสราเอล และตะวันออกกลาง ที่สำคัญเขาศึกษางานเกี่ยวกับขบวนการต่อต้านเยอรมันมาอย่างยาวนาน *The Plots Against Hitler* เล่มนี้เป็นหนังสือเล่มที่สองที่เขียนเกี่ยวกับขบวนการต่อต้าน ซึ่งใช้เวลาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายแหล่งที่มาเป็นเวลาร่วมทศวรรษ ส่วนงานเล่มแรกที่เกี่ยวข้องกับขบวนการต่อต้านเยอรมันคือ *Valkyrie - German Resistance to Hitler (2009)* เขียนเป็นภาษาฮีบรู

แผนลอบสังหารฮิตเลอร์ เล่มนี้มีเนื้อหาครอบคลุมเหตุการณ์ในช่วงปี 1938-1944 ซึ่งเป็นเหตุการณ์หลังจากนาซีขึ้นเถลิงอำนาจแล้วและกำลังเดินหน้ารุกรานประเทศที่รายล้อมทั้งทางตะวันตกและตะวันออกอย่างบ้าคลั่ง หนังสือมีข้อสรุปที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเด็นทางคุณธรรมและศีลธรรม ซึ่งทำให้เกิดมุมมองแตกต่างไปจากงานเกี่ยวกับขบวนการต่อต้านนาซีเยอรมันเล่มอื่น อีกทั้งอ้างอิงข้อมูลปฐมภูมิจากแหล่งที่มาหลากหลาย และการค้นคว้าเพิ่มเติมจากงานภาษาต่างประเทศจำนวนมาก นอกจากนี้ ผู้เขียนยังมีโครงสร้างการเล่าเรื่องที่สับสนุนการวิเคราะห์ของตนเองอย่างแหลมคม

ผู้อ่านจะเกิดมุมมองและทัศนคติที่ต่างออกไปจากเดิมเกี่ยวกับ
ขบวนการต่อต้านและผู้นำกลุ่มแต่ละคน เช่น การเล่าเรื่องของผู้เขียน
เผยแผ่บางแง่มุมและกะเทาะเปลือกวิถีคิดของชายชาติทหารอย่าง คลาส
ฟอน ชเตาฟ์เฟินแบร์ค หัวหน้าขบวนการต่อต้านคนสุดท้าย หรือกระทั่ง
การทำให้เราได้พินิจพิจารณาความหม่นเทาในตัวของ เฮนนิ่ง ฟอน เทรสโค
ผู้นำกลุ่มต่อต้านคนสำคัญอีกคน ออร์บัคแทบไม่ได้ให้ภาพมรณสักขี
ของนักบุญแก่ขบวนการต่อต้านเลย แต่เขากลับตั้งคำถามซึ่งอาจฟังดู
เจ็บปวดถึงความเป็นหรือไม่เป็น “วีรบุรุษ” ของขบวนการต่อต้าน

แม้เราจะรู้อยู่แล้วว่าท้ายที่สุดฝ่ายต่อต้านไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุด
ในการกำจัดผู้นานาซี และความพยายามลอบสังหารที่ล้มเหลวในแต่ละ
ครั้งนั้นกลับไปสนับสนุนความเชื่อของฮิตเลอร์ว่าพระเจ้าทรงปกป้องเขา
เพื่อให้เขาได้กระทำตามวิสัยทัศน์ของตนต่อเยอรมนี ซึ่งนั่นก็อาจ
ทำให้เกิดคำถามขึ้นในใจผู้อ่าน หลังได้รับความล้มเหลวในการลอบวาง
ระเบิดของเกออร์ก เอลเซอร์ที่โรงเบียร์ เราอาจตั้งคำถามว่า พระเจ้าทรง
ต้องการให้ฮิตเลอร์มีชีวิตอยู่ต่อไปเพื่อทรมานและเข่นฆ่าเพื่อนมนุษย์อย่าง
ทารุณโหดร้ายกระนั้นหรือ?

และแท้จริงแล้ว ขบวนการต่อต้านนั้นเป็น “วีรบุรุษ” หรือไม่?

คำตอบหลังนี้คงต้องรอให้ผู้อ่านเป็นฝ่ายตัดสิน

ด้วยมิตรภาพ

สำนักพิมพ์ปซี

คำนำผู้แปล

ทางผู้แปลเคยได้ยินเรื่องการรัฐประหาร 20 กรกฎาคมครั้งแรกก็จากภาพยนตร์เรื่อง Valkyrie (ยุทธการดับจอมอหังการอินทรีเหล็ก) ที่เข้าฉายเมื่อปี 2008 ซึ่งช่วยเปิดมุมมองใหม่เกี่ยวกับสภาพใน “นาซีเยอรมัน” ภาพจำของเยอรมันในช่วงสงครามโลกที่เรารู้จักคือรัฐชั่วร้ายที่น่าโดยจอมทรราชย์ชื่อ ฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ทว่า “การตีขลุ่ยพวกเขาทั้งชาติด้วยกรอบกว้างๆ นั้นเป็นเรื่องถูกแล้วหรือไม่?”

คำตอบคือ “ไม่สมควร”

ข้อสงสัยถัดมา “เยอรมันทุกคนเห็นด้วยกับฮิตเลอร์เช่นนั้นหรือ?”

“ไม่มีทาง ไม่มีผู้นำรายใดที่คุมคนได้ 100 เปอร์เซ็นต์”

ทั้งช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 มีชาวเยอรมันจำนวนมากทั้งที่เป็นทหารและพลเรือนที่ไม่เห็นด้วยกับนาซี หนังสือ *แผนลอบสังหารฮิตเลอร์* (*The Plots Against Hitler*) ที่คุณกำลังถืออยู่นี้จะพาเรา

ไปรู้จักกับทั้งมือสังหารที่ลงมือคนเดียวและพลพรรคฝ่ายต่อต้านที่ลอบวางแผนโค่นล้มนาซีอยู่หลังฉากจกรวรรดิที่กำลังสลายปึกไปทั่วยุโรป

ผิวดนดเช่นกันหากคิดว่าเหตุการณ์จะดำเนินเป็นเส้นตรง รูปแบบการเขียนของแดนนี่ ออร์บัค (Danny Orbach) ยังเผยให้เห็นการรัฐประหาร 20 กรกฎาคม ปี 1944 ในแง่มุมใหม่ ฝ่ายต่อต้านจะต้องพบกับอุปสรรคมากมาย ทั้งสัมพันธมิตรที่เคลือบแคลงสงสัย ฝ่ายความมั่นคงที่คอยสืบหาหนอนบ่อนไส้ ความขัดแย้งภายใน ผู้นำที่ไม่เข้มแข็ง ฯลฯ นอกจากนี้ผู้เขียนยังตอกย้ำถึงบทเรียนและมอบประเด็นชวนให้ผู้อ่านขบคิด เช่น เราจะมั่นใจได้แค่ไหนว่าคนที่เราเรียกว่า “วีรบุรุษ” นั้นเป็น “คนมือสะอาด” จริงๆ

ภก. กิตติชาติ บุญยะภักดิ์

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	
คำนำผู้เขียน	
หมายเหตุเรื่องชั้นยศของทหาร	12
บทนำ	13
1. ทำลายฝ่ายคิดต่าง	23
2. “เพราะไอ้มาตัวเมียนั้นแท้ๆ!": เรื่องอื้อฉาวของนายทหารระดับสูง	45
3. นายทหาร นายกเทศมนตรี และจารชน	52
4. “มีเพียงความมืดมน”: การตัดสินใจของนายพลเบ็ค	72
5. นักในกรงขัง: ความพยายามก่อรัฐประหารครั้งแรกในเดือนกันยายน ปี 1938	81
6. ไร่ร้าง ไร่เครือขาย: มือสังหารเดียว	117

7. ไม่มีหันหลังกลับ: การจลาจลและสงคราม	136
8. จิตวิญญาณแห่งไซสเซ็น:	
ความล้มเหลวของฝ่ายต่อต้าน	152
9. ลางหยานะ: การกลับมาของฝ่ายต่อต้าน	167
10. วาดวิมานในอากาศ: เครือข่ายในจินตนาการ	173
11. โบรกเกอร์ในแนวหน้า: ยุทธวิธีใหม่	194
12. มอดใหม่ไฟสงคราม: ฝ่ายต่อต้านกับการฮอโลคอสต์	203
13. “แสงวาบ” และขวดเหล้า: ความพยายามลอบสังหาร ในแนวรบตะวันออก	212
14. ยุทธการ U-7: การช่วยเหลือและหยานะ	235
15. เคานต์ ชเตาฟ์เฟินแบร์ค: ชะตากรรมอันผกผัน	260
16. เจ้าจักษุสังหาร: ปัญหาการพิฆาตทรราย	292
17. ทฤษฎีการสมคบคิดแบบวงล้อ: ยุคสมัยของ ชเตาฟ์เฟินแบร์ค	303
18. วันพิฆาต: 20 กรกฎาคม ปี 1944	334
19. อารมณ์ของเนสส์	382
20. มูลเหตุเบื้องหลัง	419
21. เครือข่ายฝ่ายต่อต้าน	439
บทส่งท้าย อัศวินผู้แปดเปื้อน: วีรบุรุษฝ่ายต่อต้านและเรา	452
กิตติกรรมประกาศ	458
หมายเหตุอ้างอิง	465
อภิธานศัพท์	553
ดัชนี	556
บรรณานุกรม	578

หมายเหตุเรื่องชั้นยศทางทหาร

บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหนังสือเล่มนี้หลายรายเป็นนายทหารในกองทัพยุคไรช์ที่ 3: ทั้งจากกองทัพบก กองทัพเรือ และกองกำลังเอสเอส และมีหลายรายที่ได้รับเลื่อนยศระหว่างช่วงปี 1938 - 1944 อันเป็นช่วงเวลาที่ยาวละเอียดในหนังสือเล่มนี้ครอบคลุมมากกว่าหนึ่งหน หนังสือหลายเล่มที่เขียนเกี่ยวกับกลุ่มต่อต้านเยอรมันโดยเฉพาะที่ตีพิมพ์ด้วยภาษาอังกฤษนั้นมักจะอ้างอิงเฉพาะยศสูงสุดซึ่งเป็นยศสุดท้ายของทหารรายนั้น ยกตัวอย่างเช่นกรณีของ เคลาส์ ฟอน ชเตาฟ์เฟินแบร์ค ที่มักถูกอ้างถึงว่าเป็นนายทหารยศพันเอกทั้งที่เขาเพิ่งได้รับการเลื่อนขั้นเป็นพันเอกในเดือนกรกฎาคม ปี 1944 ดังนั้นในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนจึงทำการระบุชั้นยศโดยอ้างอิงตามอนุกรมเวลา ดังเช่นกรณีของ เฮนนิ่ง ฟอน เทร์สโค จะถูกระบุว่าเป็นนายทหารยศพันเอกในบทที่มีการพยายามลอบสังหารเมื่อเดือนมีนาคม ปี 1943 แต่ในช่วงท้ายของหนังสือเขาจะครองยศนายพลตรี

ตำแหน่งของนายพลกองทัพบกเยอรมันจะมีอยู่สองตำแหน่งที่ไม่อาจหาคำในภาษาอังกฤษมาเทียบแปลได้คือ “General der Infanterie/General der Artillerie” และ “Generaloberst” ดังนั้นผู้เขียนจึงขอแทนยศทั้งสองนี้ด้วยคำว่า “นายพล” ส่วนกองกำลังเอสเอสนั้นมีการจัดลำดับชั้นยศที่แปลกแยกออกไปเป็นเอกเทศซึ่งผู้เขียนได้นำมาเปรียบเทียบกับยศนายทหารในสังกัดกองทัพอเมริกัน เช่น พลจัตวาเนบอ แทนที่จะเป็นโอเบอร์ฟือห์เรอร์ (Oberführer) เนบอ

หมายเหตุการอ้างอิง

จุดอ้างอิงที่กำกับด้วยตัวเลขโรมันเป็นการอธิบายความเพิ่มเติมในส่วนของผู้แปลและบรรณาธิการ

ส่วนการอ้างอิงที่กำกับด้วยตัวเลขอารบิกเป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของเนื้อหาในฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งข้อมูลอ้างอิงจะอยู่ท้ายเล่มในหน้า

บทนำ

เมื่อเสียงยุคเช็ญระงมก้อง

ข้าฯ เคยร้องเตือน แต่มันไม่ดังพอ!

วันนี้ข้าฯ หายสงสัยสิ้นแล้ว ว่าทำไมถึงต้องมายืนอยู่ตรงนี้

— อัลเบิร์ต เฮาส์โฮเฟอร์, 1945

แปดปีก่อน ไม่มีคำใดที่จะใช้อธิบายประวัติศาสตร์ของเยอรมันได้ชัดเจนเท่านี้อีกแล้ว แม้แต่การลอบสังหารในวันที่ 20 กรกฎาคม ปี 1944 โดย พ.อ. เคลาส์ ฟอน ชเตาฟ์เฟินแบร์คกับพลพรรคขบวนการต่อต้านนาซีเอง ก็ยังมีมลทินและเต็มไปด้วยความรู้สึกที่ขัดแย้งกันดังที่เราจะได้เห็นผ่านเรื่องเล่าจากความทรงจำและที่ถูกลบซ่อนอยู่ในคำลวง

เรื่องราวของฝ่ายต่อต้านนาซีในกองทัพเยอรมันและความพยายามลอบสังหารฮิตเลอร์หลายครั้งหลายหนได้ถูกนำมากล่าวถึงบ่อยครั้ง ทั้งในรูปแบบของหนังสือ ภาพยนตร์ ละครและรายการโทรทัศน์ ไม่น่า

แปลกใจนักที่เรื่องราวจะเต็มไปด้วยฉากชวนติดตาม: ทั้งการประทุmlัby ยามวิกาล; บทเสริมเล่นใหญ่ของฝ่ายต่อต้านในกองทัพ; ระเบิดที่ถูกซ่อนในกระเป๋และขวดเหล้า; อีกทั้งวันชี้ชะตา 20 กรกฎาคม ปี 1944 ที่จบลงด้วยความล้มเหลวในการลอบสังหารและความพยายามที่จะก่อรัฐประหารอย่างสิ้นหวัง

นอกจากความตื่นเต้นชวนระทึก เรื่องศีลธรรมจรรยาก็มีส่วนกับฝ่ายต่อต้านเยอรมันไม่แพ้กัน นอกจากนั้น ยุคนาซีครองเมืองยังถูกทั่วโลกและที่สำคัญที่สุดคือประเทศเยอรมันเองมองว่าเป็นยุคแห่งมลทิน เป็นความผิดบาปในหน้าประวัติศาสตร์ และเป็นหน้าที่ของคนที่จะต้องรับผิดชอบต่ออาชญากรรมที่น่าช็อก นักประวัติศาสตร์เยอรมันฝั่งอนุรักษนิยม นับแต่ยุคทศวรรษ 1950 จนถึงปัจจุบันมีทัศนคติโน้มเอียงที่จะมองฝ่ายต่อต้านเยอรมันว่าเป็น “แสงปลายอุโมงค์” ในยุคนาซีทมิฬมาร เป็นเหมือนเหตุการณ์ไถ่บาปความผิดในหน้าประวัติศาสตร์ นักสู้ฝ่ายต่อต้านถูกชูว่าเป็นพระเอกที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม ตามคำของ ฮันส์ โรท์เฟลส์ บิดาของประวัติศาสตร์ฝ่ายต่อต้านในเยอรมัน เขาพูดว่าฝ่ายต่อต้าน “ลุกขึ้นท้าทายอำนาจมืด”¹ บทบาทที่นักประวัติศาสตร์เยอรมันอนุรักษนิยมเสนอ หรือจะกล่าวให้เจาะจงก็คือ เพเทอร์ ฮอฟฟ์มันน์นั้นเต็มไปด้วยรายละเอียดที่เข้าข้างนักสู้ฝ่ายต่อต้าน ความพยายามรัฐประหารในวันที่ 20 กรกฎาคม ปี 1944 ในทัศนคติของเคาน์เตส มาริออน ฟอน เดินฮอฟฟ์ คือ “การลุกฮือของฝ่ายคุณธรรม” เธอเขียนบอกว่าแรงจูงใจของฝ่ายต่อต้านคือเรื่องศีลธรรม² ส่วนเพเทอร์ ฮอฟฟ์มันน์ระบุว่าเป้าหมายที่สำคัญที่สุด

¹ เคาน์เตส มาริออน ฟอน เดินฮอฟฟ์ (Countess Marion von Dönhoff) เป็นนักข่าวสาวชาวเยอรมันผู้มีส่วนร่วมในการต่อต้านลัทธินาซีพร้อมกับเฮลมูท เจมส์ ฟอน มอลท์เคอ หลังสงครามเธอกลายเป็นหนึ่งในนักข่าวและปัญญาชนชั้นนำของเยอรมัน เธอเป็นบรรณาธิการผู้ก่อตั้ง *Die Zeit* หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ของเมืองฮัมบวร์ค

อย่างแรกเลยคือการหยุดอาชญากรรมที่ก่อโดยนาซี ซึ่งดีต่อความครอบคลุมไปถึงการฮอโลคอสต์ มันดำเนินไปตามสามัญสำนึกว่าต้อง “การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์”³ สมาชิกฝ่ายต่อต้านเป็นคนเยอรมันผู้รักชาติอย่างไม่ต้องสงสัย คนจำพวกที่ต้องการจะช่วยปัดภูมิจากความพินาศ แต่ความรักชาติก็เป็นเรื่องรองจากศีลธรรม

เมื่อเวลาล่วงเลยมาถึงทศวรรษที่ 60 บรรยาการการเมืองในเยอรมันเปลี่ยนทิศชนดินหน้ามือเป็นหลังมือ นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่ก็เหมือนกับปัญญาชนเยอรมันรุ่นราวคราวเดียวกันที่เริ่มซัดคู้ย “คำลวง” ในอดีตอย่างไม่สนหน้าอินทร์หน้าพรหม ฝ่ายต่อต้านเยอรมันเองก็ไม่ได้ลดยตัวจากการฟื้นฟูลอยหาคะเทีบริบอบนี้ หลังจากทศวรรษที่ 60 นักประวัติศาสตร์ฝ่ายซ้ายเฝืปากล้าอย่าง ฮันส์ มอมม์เชิน, คริสตอฟ ดิพเพอร์ และ คริสทีอัน แกร์ลด์ เริ่มตั้งข้อสงสัยเรื่องผลประโยชน์แอบแฝงของฝ่ายต่อต้านเยอรมัน ในมุมมองของพวกเขา สมาชิกฝ่ายต่อต้านส่วนใหญ่ที่เป็นข้าราชการหัวอนุรักษ์นิยมและนายทหารต่างเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีลัทธิลคมคมใน เป็นเรื่องจริงที่ เคานต์ ชเตาฟ์เฟินแบร์คยอมเอาชีวิตเข้าแลกในความพยายามลอบสังหารฮิตเลอร์ ทว่าก่อนหน้านั้นเขาไม่ได้ให้ความร่วมมือกับนาซีมาตลอดหรือหือ? แล้วสมาชิกคนอื่นๆ ละ? บรรดาสมาชิกชายหญิงหัวต่อต้านนาซีพยายามชู “การลุกฮือของศีลธรรม” จริง หรือว่าเป็นเพียงพวกฉวยโอกาสที่ร่วมหัวจมท้ายกับนาซีจนกระทั่งเห็นค้ำกลางหายนะ?

สุดท้ายแล้ว คำสรรเสริญเยินยอที่มีให้กับสมาชิกฝ่ายต่อต้านซึ่งเคยเป็นที่นับหน้าถือตา رایแล้ว رایเล่า ก็ถูกลบออก พวกเขาอาจจะหันมาเกลียดและต่อต้านอาชญากรรมของนาซีอย่างซ้าๆ ทว่าในอีกมุมหนึ่ง สมาชิกฝ่ายต่อต้านก็เป็นนักเคลื่อนไหวด้านประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน ฮันส์ มอมม์เชินให้ความเห็นแย้ง⁴ ในงานวิจัยของ คริสตอฟ ดิพเพอร์ ซึ่งเขียนเมื่อปี 1984 และได้รับการยอมรับในวงกว้าง ระบุว่าฝ่ายต่อต้าน

เชื่อเรื่องต่อต้านชาติพันธุ์ชนิดฝังหัว พวกเขาอาจด้านการฮอโลคอสต์ แต่เสียงส่วนใหญ่ต่างต้องการไล่วิวออกนอกเยอรมัน อีกทั้งยังสนับสนุนการเหยียดชาติพันธุ์แบบ “ถูกกฎหมาย” และดำเนินการแบบปราศจาก “ความรุนแรง”⁵ พวกเขาไม่ได้เป็นแค่กลุ่มคนที่เหยียดชาติพันธุ์ แต่ยังเป็นฆาตกรและอาชญากรสงครามตามที่คริสทีอัน แกร์ลัค ระบุไว้ในปี 1995 สมาชิกฝ่ายต่อต้านคนสำคัญหลายราย โดยเฉพาะ พล.ต. เฮนนิง ฟอน เทรสโคที่ให้ความร่วมมือในการฆ่าคนรัสเซีย ยิว และโปแลนด์ แกร์ลัคนักประวัติศาสตร์รุ่นบุกเบิกเลือกยื่นกระต่ายขาเดียวที่จะมองข้ามอาชญากรรมของฝ่ายต่อต้านและเขียน “ปิดเบือน” ประวัติศาสตร์อันไม่สามารถลบล้างได้ น่าเศร้าแต่จริงที่พวกเขาไม่ได้ต้านฮิตเลอร์เพราะอาชญากรรมที่ผู้นำเยอรมันก่อ แต่ทำไปเนื่องจากไม่เห็นด้วยกับ “วิธีชนะสงคราม”⁶

ข้อถกเถียงยังคงดำเนินต่อ ประเด็นการต่อต้านฮิตเลอร์ในเยอรมัน ดูจะไม่ได้เป็นทฤษฎีทางประวัติศาสตร์ แต่เขียนขึ้นจากความนิยมส่วนบุคคล สมาชิกคนหนึ่งอาจถูกนักประวัติศาสตร์รายหนึ่งยกให้เป็นพ่อพระ แต่ในงานของนักประวัติศาสตร์อีกราย สมาชิกรายนั้นอาจเป็นได้แค่คนคน มีคำตำหนิได้ไปมาจากทั้งฝั่งของนักวิชาการและความคิดเห็นส่วนบุคคลอยู่ตลอด สำหรับในส่วนของผู้เขียนนั้น ผู้อ่านก็จะได้เห็นในหนังสือเล่มนี้เช่นกันว่าผู้เขียนเองก็ไม่ได้เป็นนักเล่าที่ยืนอยู่ในมุมที่เป็นกลางสักเท่าไร ผมเริ่มหันมาสนใจหัวข้อฝ่ายต่อต้านตั้งแต่ยังเป็นแค่นักเรียน และมีความประทับใจกับความเสียสละของพวกเขาที่เอาชีวิตเข้าแลกอย่างกล้าหาญ ในฐานะคนรุ่นที่สามของผู้ที่รอดชีวิตจากการฮอโลคอสต์ ผมจึงมีความสนใจใคร่อ่านเรื่องราวของฝ่ายต่อต้านที่แอบช่วยเหลือชาวยิวเป็นพิเศษ ทว่าผมเองก็เสียใจไม่แพ้กันที่ได้ทราบจากงานของดิฟเพอร์ และแกร์ลัค ว่าพวกเขามีความคิดต้านชาติพันธุ์และเอาตัวเข้าไปเกี่ยวกับ

อาชญากรรมสงคราม ดังนั้น ผมจึงตัดสินใจที่จะเสาะหาข้อมูลและนำมาเรียบเรียงบอกเล่าในรูปแบบของตนเอง

ตลอดระยะเวลา 10 ปีของการค้นคว้าก่อนหน้าจะตีพิมพ์ *Valkyrie* งานเขียนเรื่องฝ่ายต่อต้านของผมในภาษาฮีบรู ผมได้วิเคราะห์ทั้งหลักฐานปฐมภูมิและทุติยภูมิทุกชิ้นเท่าที่จะสามารถหาได้⁷ ผมเดินทางไปหอจดหมายเหตุถึง 13 แห่ง ทั้งในเยอรมัน อังกฤษ รัสเซีย และสหรัฐฯ สิ่งที่ค้นพบได้พาผมเบนออกจากการศึกษาฝ่ายต่อต้านฝ่ายซ้าย “ชาวดิ” ที่ครอบงำมาตลอด เหล่านักวิชาการปากมอมตำหนินักผู้ฝ่ายต่อต้านว่าเป็นพวกขวยโอกาส เหยียดชาติพันธุ์และเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมสงครามโดยใช้หลักฐานเลื่อนลอย บิดเบือน และความเข้าใจหลักฐานปฐมภูมิแบบผิดๆ ดังนั้นภาพของฝ่ายต่อต้านที่นักวิชาการกลุ่มดังกล่าวนำเสนอ มักเป็นไปในรูปของการเสียดสี เป็นพวก “ใจคด” แสดงให้เราเห็นอคติทางการเมืองของนักวิชาการมากกว่าการให้ข้อมูลของฝ่ายต่อต้านเสียอีก⁸

อย่างไรก็ตามผมก็ไม่สามารถมองภาพฝ่ายต่อต้านในฐานะวีรบุรุษดังที่นักประวัติศาสตร์รุ่นเก่าवादให้ได้ จริงแท้แน่นอนที่คำวิจารณ์จากนักประวัติศาสตร์ปากมอมพวกนั้นเลอะเทอะ แต่ประเด็นที่พวกเขาหยิบขึ้นมานั้นก็พาเอาไปวิเคราะห์ต่อ โดยสรุป ผู้เขียนเชื่อว่าเราต้องก้าวข้ามความขัดแย้งในการเอาศีลธรรมในปัจจุบันมาจับ และช่วยกันชำระคนละไม้คนละมือ

หนังสือเล่มนี้พยายามจะทำแบบนั้น นำเรื่องของฝ่ายต่อต้านมาบัดฝุ่นเล่าใหม่ ฉายให้เห็นแง่มุมทางจิตวิทยา สังคมและพลวัตทางการเมือง เช่นเดียวกับเหตุผลเบื้องหลังในการลอบสังหารฮิตเลอร์ ผมใช้ฝ่ายต่อต้านเยอรมันเป็นตัวอย่างในการแสดงถึงความขัดแย้งพื้นฐานที่เกิดขึ้น: ทำไมคนกลุ่มนี้ถึงเห็นดีเห็นงามกับการลงมือทั้งที่มีศีลธรรมค้ำคอ? คนลักษณะใดที่มีสิทธิ์จะกลายเป็นฝ่ายต่อต้านได้มากที่สุด? เราได้

บทเรียนอะไรจากแรงจูงใจที่ซับซ้อนและพลิกผันซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เปลี่ยนให้คนลุกขึ้นมาต่อต้าน? หากลองถอยออกมาจากเรื่องศีลธรรม หรือไม่เอาการระบัตค้ำปัญญามาประกอบ เราอาจได้เห็นโลกทัศน์ใหม่ก็เป็นได้ โลกที่แรงจูงใจและความตั้งใจเป็นสิ่งที่สิ้นไหลและยากจะตีกรอบ อย่างที่ เอ็วอาท ไคลน์แบร์ค ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ยุคกลาง ระบุในงานศึกษานักบุญคาทอลิกของเขาว่า

การถามว่าแรงจูงใจที่แท้จริงของนักบวชคือความว่างเปล่าหรือไม่ นั้นไม่ต่างอะไรจากการถามว่า “พระอรหันต์” มีจริงหรือไม่ ถ้าตอบว่า “จริง” คนผู้นั้นต้องใจบริสุทธิ์ในทุกด้าน ดังนั้นคำตอบย่อมเป็นไม่ โลกใบนี้ไม่มีอะไรที่ไร้มลทิน แล้วทุกอย่างบนโลกใบนี้โลมมเช่นนั้นหรือ? คำตอบก็เป็นไม่ เช่นกัน ฉันใดก็ฉันนั้น เราต้องเผชิญหน้ากับคำถามด้านศีลธรรมเชิงเปรียบเทียบเช่นนี้อยู่ตลอด...ยังไม่นับประเด็นที่เรื่องการตัดสินใจ ว่าทำไมมนุษย์ถึงตัดสินใจแบบหนึ่ง แทนที่จะเป็นอีกแบบ มีหลายครั้งหลายหนที่การกระทำเหล่านั้นเป็นไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์; เรื่องยศศักดิ์ อำนาจ นิสัย หรือความอ่อนล้า ก็อาจบดบังเจตนารมณ์ที่ดีได้ แทบไม่มีมนุษย์รายใดที่จะเดินในรูปแบบที่ตายตัวตลอด เหมือนกับเท้าซึ่งไม่พอดีกับรองเท้าไซส์ 11 ที่ไม่หลวมก็แน่นเกินไปเล็กน้อยเสมอ มนุษย์มีความผันผวน แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นผลจากสมดุลของแรงขับและความไม่แน่นอนซึ่งส่งผลให้เกิดสถานการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจเกิดได้ซ้ำสอง⁹

อะไรคือเหตุผลแท้จริงที่ปลุกให้นักสู้ฝ่ายต่อต้านมี “ศีลธรรม” หรือ “ความรักชาติ” โดยไม่แปลความหมายถึงศีลธรรมและความรักชาติที่